

**ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

для підготовки фахівців за ступенем вищої освіти бакалавр

за спеціальністю: 6.030401 «Правознавство»

галузь знань: 0304 «Право»

**Київ
2017 рік**

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Сокальська Олена Володимирівна, начальник кафедри загально-правових дисциплін кандидат юридичних наук, доцент.

Обговорено та схвалено вченою радою Інституту кримінально-виконавчої служби

«__» _____ 2017 року, протокол № ____

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Екологічне право” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності “Правознавство” 6.030401.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система знань про суспільні відносини, що виникають в процесі використання, користування та охорони природних ресурсів.

Міждисциплінарні зв’язки: Екологічне право як навчальна дисципліна тісно пов’язане як з юридичними, такими як цивільне право, адміністративне право, конституційне право, кримінальне право, державне управління.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальні положення екологічного права України.
2. Правова охорона, використання та відтворення природних ресурсів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Екологічне право” є надання курсантам знань щодо відносин між суб’єктами, які виникають з приводу забезпечення екологічної безпеки, відтворення природних об’єктів та охорони навколишнього природного середовища, а також навичок аналізу та правильного застосування норм права при вирішенні ситуативних завдань з екологічно-правових питань.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Екологічне право” є:

- надання інформації щодо основних юридичних понять в сфері екологічних правовідносин;

- формування у майбутніх працівників уявлень про екологічні проблеми держави, способи їх вирішення за допомогою нормативно-правового регулювання;

- прищеплення знань щодо правових засад охорони та використання природних ресурсів, а також умінь та навичок вирішення проблемних ситуативних завдань, що виникають в процесі реалізації прав суб'єктів на природні ресурси;

- ознайомлення курсантів зі змістом та спрямованістю екологічної політики держави в контексті реалізації міжнародно-правової практики охорони навколишнього середовища;

- виховання у курсантів екологічної свідомості, яка полягає у розумінні пріоритетності незруйнованого природного середовища та дбайливому ставленні до природних об'єктів та продуктів людської діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- екологічні права та обов'язки громадян;

- розмежування права власності на природні ресурси та права природокористування;

- види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення;

- систему та функції управління в галузі охорони навколишнього природного середовища;

- правові засади охорони та використання землі, вод, надр, тваринного і рослинного світу, лісі, атмосферного повітря, користування природно-заповідним фондом України;

- правове регулювання охорони курортних, лікувально-оздоровчих і рекреаційних зон;

- міжнародно-правові основи екологічних правовідносин.

вміти:

- аналізувати законодавство, що регулює відносини в галузі екологічного права;

- давати характеристику екологічній політиці держави;

- узагальнювати практику використання екологічного законодавства, виявляти проблемні моменти, що виникають в галузі екологічного

законодавства та робити відповідні висновки тощо.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 54 години 1,5 кредити ECTS.

Мова навчання: українська.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри загально-правових дисциплін, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою so2001@ukr.net

2. Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет, метод, принципи, система та джерела екологічного права

Форми взаємодії суспільства і природи. Екологічна функція держави. Поняття екологічного права як самостійної галузі права України. Місце екологічного права в правовій системі України. Екологічне право як наука та навчальна дисципліна. Предмет еколого-правового регулювання. Поняття екологічних відносин та їх різновиди залежно від об'єкта природи. Метод еколого-правового регулювання. Об'єкт та суб'єкти екологічного права. Принципи екологічного права України: поняття, значення та система. Система екологічного права України. Структура Загальної та Особливої частин. Підгалузі та інститути екологічного права України. Поняття джерел екологічного права України, їх загальна характеристика та основні особливості

Тема 2. Державне управління в галузі охорони навколишнього природного середовища

Загальна характеристика управління галузі охорони навколишнього природного середовища. Види та принципи управління в галузі охорони навколишнього природного середовища.

Органи державного управління загальної компетенції та їх повноваження в сфері екології. Органи державного управління спеціальної

компетенції в сфері охорони навколишнього природного середовища та використання природних об'єктів. Повноваження Міністерства екології і природних ресурсів України та його органів на місцях. Органи державного управління в сфері використання і охорони земель, вод, надр, лісів, тваринного світу, атмосферного повітря, територій і об'єктів природно заповідного фонду.

Територіальний (місцевий) рівень екологічного управління та контролю. Громадське управління в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Функції управління в галузі охорони навколишнього природного середовища. Організаційні функції управління (облік природних ресурсів; екологічне планування; прогнозування використання природних ресурсів та охорони довкілля; просторово-територіальний устрій об'єктів природи).

Тема 3. Екологічні права і обов'язки громадян

Поняття екологічних прав громадян як межі дозволеної поведінки в сфері екології. Зміст і правова природа екологічних прав громадян, їхні особливості. Класифікація екологічних прав громадян, її основні критерії. Обмеження, зупинення та припинення екологічних прав. Право громадян на безпечне для життя та здоров'я навколишнє природне середовище. Інші екологічні права громадян. Гарантії і правові форми забезпечення екологічних прав громадян. Поняття і класифікація екологічних обов'язків громадян.

Тема 4. Правовий режим використання та охорони земель

Земля як об'єкт земельних відносин. Категорії земель та їхній правовий режим. Право власності на землю. Постійне землекористування. Оренда землі як специфічна форма землекористування. Підстави виникнення і припинення права землекористування. Правові гарантії здійснення земельних прав. Правова охорона земель. Регулююча функція правової охорони земель. Стимулююча функція правової охорони земель. Контрольна та каральна функції правової охорони земель. Правове регулювання використання та

охорони земельних ресурсів. Функції управління в галузі земельних відносин. Моніторинг земель. Планування використання та охорони земель. Нормування та стандартизація у сфері використання та охорони земель. Землеустрій. Державний земельний кадастр. Державна реєстрація прав на землю. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

Тема 5. Правовий режим використання та охорони вод

Води як об'єкт правового регулювання, використання, відтворення та охорони. Класифікація водних ресурсів. Функції водних ресурсів. Право власності на водні об'єкти. Водні об'єкти загальнодержавного та місцевого значення. Загальна характеристика права водокористування. Об'єкти права водокористування. Суб'єкти права водокористування. Первинні та вторинні водокористувачі. Види права водокористування. Права та обов'язки водокористувачів. Підстави та порядок виникнення та припинення права водокористування. Порядок погодження та видачі дозволу на право водокористування. Органи, які видають дозвіл на право водокористування. Правове регулювання оренди водних об'єктів. Порядок припинення права спеціального водокористування.

Поняття та зміст правової охорони вод. Водоохоронні зони. Вимоги щодо охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання. Управління і контроль в галузі використання, відтворення та охорони вод. Стандарти та нормативи водокористування. Розподіл та перерозподіл водних ресурсів. Контроль за використанням і охороною вод та відтворенням водних ресурсів. Відповідальність за порушення водного законодавства.

Тема 6. Правовий режим використання та охорони лісів

Право власності на ліси в Україні. Право лісокористування та землекористування на землях лісового фонду України. Загальне та спеціальне лісокористування. Права та обов'язки лісокористувачів, їх класифікація.

Підстави та порядок виникнення та припинення права лісокористування. Використання лісових ресурсів у санітарно-гігієнічних,

рекреаційних та оздоровчих цілях. Управління у галузі використання, відтворення та охорони лісів. Розподіл та перерозподіл лісів. Надання земельних ділянок лісового фонду у постійне та тимчасове користування. Ведення державного обліку лісів і державного лісового кадастру. Лісовпорядкування. Контроль за використанням, відтворенням, захистом та охороною лісів. Плата за використання лісових ресурсів і користування землями лісового фонду. Правові основи організації відновлення лісів і лісорозведення. Правова охорона лісів і земель лісового фонду. Відповідальність за порушення лісового законодавства. Червона книга України.

Тема 7. Правовий режим використання та охорони надр

Надра як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. Державний фонд надр. Корисні копалини загальнодержавного та місцевого значення. Державний фонд родовищ корисних копалин. Загальна характеристика права користування надрами. Об'єкти та суб'єкти права користування надрами. Види права користування надрами. Використання надр на умовах угод про розподіл продукції. Права та обов'язки користувачів надр. Підстави та порядок виникнення права та припинення права користування надрами. Управління у галузі використання і охорони надр. Розподіл і перерозподіл надр між надрокористувачами. Розпорядження геологічною інформацією. Державний облік родовищ, запасів і проявів корисних копалин, а також ділянок, наданих у користування, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Державний кадастр родовищ і проявів корисних копалин. Державний контроль і нагляд за веденням робіт з геологічного вивчення надр, їх використанням та охороною. Правова охорона надр.

Тема 8. Правове регулювання охорони і використання тваринного світу

Загальна характеристика права використання тваринного світу. Об'єкти та суб'єкти права використання тваринного світу. Власники об'єктів

тваринного світу та користувачі. Види права використання тваринного світу. Підстави та порядок виникнення та припинення права власності і права користування тваринним світом.

Правова охорона тваринного світу. Обов'язки користувачів тваринного світу щодо проведення охоронних заходів. Правове регулювання мисливства та рибальства. Правове регулювання мисливства та рибальства. Реалізація права на полювання. Користування тваринним світом у наукових, культурно-освітніх, виховних та естетичних цілях. Добування диких тварин з метою утримання і розведення в неволі чи напіввільних умовах. Використання корисних властивостей життєдіяльності тварин. Управління у галузі використання, відтворення і охорони тваринного світу. Державний облік тварин та облік обсягів їх добування. Державний кадастр тваринного світу. Державний контроль у галузі охорони, використання та відтворення тваринного світу. Відповідальність за порушення законодавства України про тваринний світ.

Тема 9. Правове регулювання охорони і використання атмосферного повітря

Атмосферне повітря як об'єкт правового регулювання, використання та охорони. Поняття правової охорони атмосферного повітря, її законодавче забезпечення. Загальна характеристика права користування атмосферним повітрям, його особливості. Види права користування атмосферним повітрям. Суб'єкти права користування атмосферним повітрям. Обов'язки суб'єктів права користування атмосферним повітрям. Управління і контроль у галузі охорони атмосферного повітря та його функції. Правове регулювання стандартизації та нормування у сфері використання та охорони атмосферного повітря. Тимчасовий шкідливий вплив на атмосферне повітря за відсутності екологічного нормативу. Відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.

Тема 10. Правовий режим територій та об'єктів природно заповідного фонду

Поняття екологічної мережі України. Загальна характеристика формування екологічної мережі України та її об'єктів.

Поняття об'єктів природно-заповідного фонду. Цільове призначення об'єктів природно-заповідного фонду. Право власності на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Правові засади функціонування окремих видів природно-заповідних територій та об'єктів. Порядок створення та оголошення територій і об'єктів природно-заповідного фонду. Правова охорона об'єктів природно-заповідного фонду. Відповідальність за порушення законодавства України про природно-заповідний фонд.

Поняття рекреаційних зон, їх юридичні ознаки. Склад рекреаційних зон. Види рекреаційних зон. Правовий режим рекреаційних зон. Поняття лікувально-оздоровчих зон. Поняття курортних зон та особливості їх правового режиму. Види курортних і лікувально-оздоровчих зон. Право власності на землі рекреаційного і лікувально-оздоровчого призначення. Особливості використання рекреаційних зон, лікувально-оздоровчих зон і курортів. Правова охорона рекреаційних, курортних і лікувально-оздоровчих зон. Вимоги до господарської діяльності, що проводиться в межах рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон і курортів. Відповідальність за порушення режиму використання та охорони курортних, лікувально-оздоровчих зон і курортів.